

วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหา คุณค่า และการสร้างสรรค์

งานทัศนศิลป์เพื่อบรรยายเหตุการณ์ต่างๆ

การวิเคราะห์งานทัศนศิลป์

หมายถึงการพิจารณาแยกแยะศึกษาองค์รวมของงานทัศนศิลป์ออกเป็นส่วนๆ ทีละประเด็น ทั้งในรูปแบบที่ใช้ในการถ่ายทอดในด้านทัศนธาตุของศิลปะ **องค์ประกอบศิลป์** [1] และความสัมพันธ์ต่างๆ ในด้านกลวิธีการแสดงออกกับสาระที่ทำให้เกิดผลงานนั้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประเมินผลว่ามีคุณค่าทางความงาม ทางสาระทางด้านอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร

เบ็กบาน

เทคนิค สีน้ำ

[2] ผลงานของ นภคต เนตรดี

แสดงคุณค่าทางความงามโดยใช้ทฤษฎีเขียนแบบนิยมน ซึ่งเน้นความถูกต้องตามธรรมชาติ และการจัดองค์ประกอบศิลป์

การอภิปรายงานทัศนศิลป์

หมายถึงการแสดงความคิดเห็นของบุคคลเป็นกลุ่มหรือคณะใดคณะหนึ่ง เพื่อค้นหาความจริงหรือแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของรูปแบบ เนื้อหา และคุณค่าของผลงานทัศนศิลป์ด้วยความรอบคอบ โดยใช้หลักประชาธิปไตยให้ทุกคนมีส่วนร่วม และสามารถสรุปผลของการแสดงความคิดเห็นนั้นได้

นักเรียนกำลังร่วมกันอภิปรายผลงานศิลปะชิ้นหนึ่งอยู่เพื่อเป็นข้อมูล และค้นหาคุณค่าต่างๆ ที่ศิลปินถ่ายทอดไว้

การวิเคราะห์และอภิปรายรูปแบบเนื้อหาและคุณค่าในงานทัศนศิลป์

หมายถึงการแสดงความคิดเห็นทางศิลปะของบุคคลเป็นกลุ่มซึ่งได้ข้อมูลมาจากการแยกแยะองค์รวมของการใช้ทัศนธาตุองค์ประกอบศิลป์ เพื่อค้นหาความจริงหรือแก้ปัญหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของรูปแบบ เนื้อหา และคุณค่าของผลงานทัศนศิลป์นั้นๆ

แนวทางการวิเคราะห์และอภิปรายรูปแบบเนื้อหาและคุณค่า

พิจารณาจากการแสดงออกได้ 2 ด้านคือ

1. พิจารณาจากการแสดงออกทางด้านรูปแบบ

พิจารณาได้จากสิ่งต่อไปนี้

1.1 รูปแบบที่ใช้ถ่ายทอดเป็นลักษณะใด เช่น เป็นลักษณะรูปแบบเหมือนจริง รูปแบบตัดทอน และรูปแบบตามความรู้สึก เป็นต้น และเป็นศิลปะที่มีแนวคิดในทฤษฎีใด เช่น ทฤษฎีเลียนแบบนิยม ทฤษฎีรูปทรงนิยม ทฤษฎีอารมณ์นิยม และทฤษฎีเครื่องมือนิยม เป็นต้น

ทฤษฎีเลียนแบบนิยม มีลักษณะที่ต้องพิจารณาจากหลักการสร้างสรรค์ความถูกต้องเกี่ยวกับทัศนียภาพวิทยา ทฤษฎีแสงและเงากายวิภาค และองค์ประกอบศิลป์

ภาพหมู่บ้านเลอมิตาจ ณ เมืองป็องตัวส์ (THE HERMITAGE OF PONTOISE)

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ [3] ผลงานของ กามีย์ ปิซาโร (CAMILLE PISSARRO)

เป็นผลงานลักษณะการถ่ายภาพครูปแบบเหมือนจริง สะท้อนศิลปะเลียนแบบนิยม

ทฤษฎีรูปทรงนิยม มีลักษณะที่ต้องพิจารณาจากความสำคัญของการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ และการประสานกลมกลืนของทัศนธาตุทางศิลปะให้มีเอกภาพทางรูปทรง จุดเด่นของศิลปะแนวนี้ไม่ได้อยู่ที่การมีรูปแบบเรขาคณิตหรือนามธรรมเท่านั้น งานศิลปะรูปแบบตามธรรมชาติก็เป็นได้

ไทรรัตน์

เทคนิค สีอะคริลิก [4] ผลงานของ ปริญญา ตันติสุข

เป็นผลงานที่ถ่ายทอดลักษณะนามธรรม สะท้อนศิลปะรูปทรงใหม่ให้สวยงามด้วยการจัดวางองค์ประกอบศิลป์

ทฤษฎีอารมณ์นิยม มีลักษณะที่ต้องพิจารณาจากความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และควมมีชีวิตชีวา เป็นหลัก

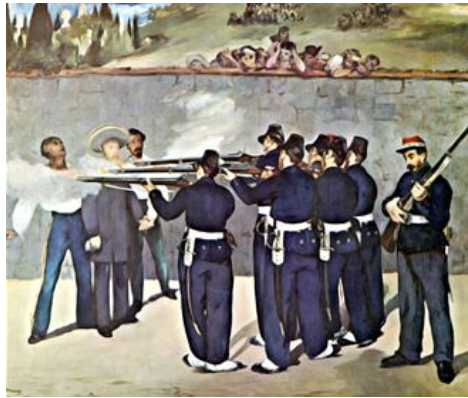

ภาพผลงานของเด็กชายจตุพร ทองเปรม

เทคนิค สีชอล์กน้ำมัน [5]

เป็นผลงานที่มีลักษณะสะท้อนศิลปะแบบอารมณ์นิยม แสดงภาพที่เกิดจากแรงกระตุ้นภายในของเด็ก ซึ่งจินตนาการว่าได้เล่นน้ำกับปลาโลมาด้วยอารมณ์สนุกสนาน การออกแบบและการใช้สีก็เป็นไปอย่างอิสระเรียบง่าย

ทฤษฎีเครื่องมือนิยม มีลักษณะที่ต้องพิจารณาจากผลงานซึ่งมีความเป็นเครื่องมือในการสะท้อนเป้าหมาย เพื่อช่วยสังคมและช่วยส่งเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เป็นหลัก

ภาพคำสั่งประหารประชาชนผู้รักชาติของจักรพรรดิแมกซิมิเลียน

(THE EXECUTION OF EMPEROR MAXIMILIAN)

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ ผลงานของ เอดูอาร์ มาเน (EDOUARD MANET)

เป็นผลงานที่ถ่ายทอดลักษณะเหมือนจริง สะท้อนศิลปะแบบเครื่องมือนิยมที่ใช้แสดงเรื่องราวให้สังคมได้รับรู้ถึงการใช้อำนาจปกครองที่ไม่เป็นธรรมและป่าเถื่อน

1.2 รูปลักษณะที่ถ่ายทอดสวยงามมีความเหมาะสมเพียงใด เราสามารถพิจารณาประเมินได้ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะฝีมือในการถ่ายทอดและด้านการจัดวางองค์ประกอบ

ด้านทักษะฝีมือในการถ่ายทอด มีการจัดเจนในกลวิธีการสร้างสรรค์ได้ความสมบูรณ์ในรูปลักษณะเพียงใด เช่น ร่างภาพได้สัดส่วนงดงามหรือไม่ เข้าใจและมีประสบการณ์ในการระบายสี การปั้น แกะสลัก การพิมพ์ภาพมากนักแค่ไหน

ด้านการจัดวางองค์ประกอบ มีการนำส่วนประกอบทางทัศนธาตุศิลปะ และหลักการออกแบบมาจัดวางองค์ประกอบภาพได้ความสมบูรณ์หรือไม่ ให้ผลทางคุณค่าสอดคล้องกับเนื้อหาอย่างไร เช่น จัดได้มีเอกภาพกลมกลืนและสอดคล้องกับเนื้อหา เป็นต้น

1.3 สื่อความหมายให้รับรู้อะไร มีลักษณะของการสะท้อนการสื่อให้ได้รับรู้ในสาระเนื้อหาอะไรบ้าง เช่น ภาพวันที่ 3 พฤษภาคม ค.ศ.1808 (พ.ศ.2351) ของ โกยา เป็นผลงานจิตรกรรมที่ใช้เป็นเครื่องมือสะท้อนความไม่มีคุณธรรมในการปกครองบ้านเมือง แสดงคุณค่าด้านสาระให้เห็นถึงความเจ็บปวดจากการเข้ายึดครองประเทศสเปนของทหารฝรั่งเศส ที่สังหารประชาชนอย่างเลือดเย็น และภาพที่เพิ่งสุดท้ายของสมโภชน์ ทองแดง เป็นผลงานที่ใช้เป็นเครื่องมือสื่อความหมายสะท้อนให้เห็นถึงการรุกรานทำลายธรรมชาติ และการรังแกของมนุษย์ ทำให้คนน้อยต้องหลบเข้าไปทำรังอยู่ในเศียรพระพุทธรูปที่ชำรุด ซึ่งเป็นที่พึ่งสุดท้ายในการหลบภัย

วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2351 (THE THIRD OF MAY 1808)

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ ผลงานของ โกยา (FRANCISCO DE GOYA)

ที่พึ่งสุดท้าย

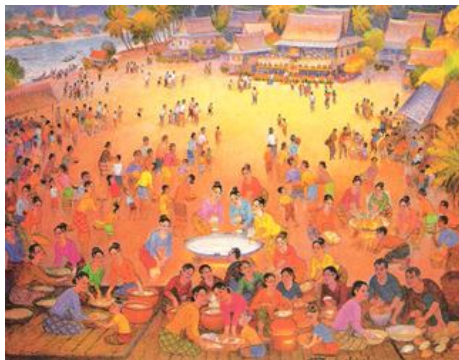
เทคนิค สีอะคริลิก ผลงานของ สมโภชน์ ทองแดง

2. พิจารณาจากการแสดงออกทางด้านคุณค่า

โดยใช้การวิเคราะห์และอภิปรายเพื่อค้นหาคุณค่าในผลงานทัศนศิลป์นั้นว่าให้คุณค่าอะไรกับผู้ชมและสังคมบ้าง โดยทั่วไปจะพิจารณาจาก 3 ด้าน ได้แก่

2.1 คุณค่าทางด้านความงาม พิจารณาประเมินได้จากความสามารถในการถ่ายทอดสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปลักษณะทางศิลปะที่ใช้ทักษะฝีมือในการใช้ทัศนธาตุทางศิลปะ และการจัดองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างเหมาะสมสวยงาม และส่งผลต่อผู้ดูให้เกิดการชื่นชมในสุนทรียภาพเพียงใด

2.2 คุณค่าทางด้านสาระ พิจารณาประเมินจากเนื้อหาสาระที่ถ่ายทอดในผลงานมีลักษณะส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนจุดประสงค์ต่างๆ ทางจิตวิทยาให้อะไรกับเราบ้าง ซึ่งอาจเป็นสาระเกี่ยวกับธรรมชาติ ความเชื่อ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สังคม จิตใต้สำนึก และความฝัน เช่น ภาพขึ้นบ้านใหม่ ของเจลิม นาคีร์กิช และภาพอเล็กซานเดอร์ในชัยชนะการรบ เป็นต้น

ขึ้นบ้านใหม่

ผลงานของ เจลิม นาคีร์กิช

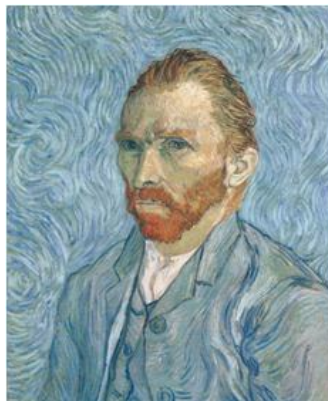
เป็นจิตรกรรมไทยร่วมสมัยที่ให้คุณค่าส่งเสริมประเพณีไทย

อเล็กซานเดอร์ในชัยชนะการรบ (ALEXANDER IN VICTORY)

งานจิตรกรรมโมเสกของกรีก เป็นภาพแสดงการรบขยายอำนาจของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช ให้คุณค่าทางสาระประวัติศาสตร์

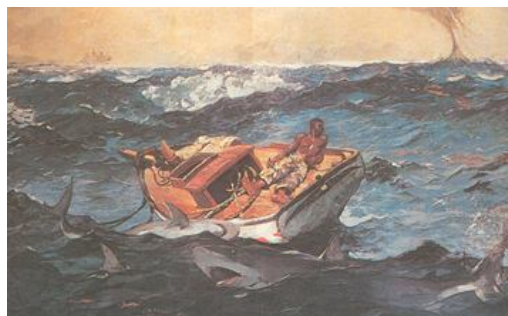
2.3 คุณค่าทางด้านอารมณ์ความรู้สึก พิจารณาประเมินจากผลงานที่มีพลังในการกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกสื่อความหมายต่อการรับรู้ของเราได้ เช่น ภาพเหมือนตัวเอง ของฟินเซนต์ ฟานก๊อก และภาพกระแสน้ำกัลฟ์สตรีม ของ วินสโลว์ โฮเมอร์ เป็นต้น

ภาพเหมือนตัวเอง (SELF – PORTRAIT)

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ ผลงานของ ฟินเซนต์ ฟานก๊อก (VINCENT VAN GOGH)

เป็นภาพที่ทำให้คุณค่าทางความรู้สึกสะท้อนผ่านใบหน้าที่ยังบอกถึงความทุกข์ภายในจิตใจ และกลวิธีการใช้รอยแปรงเป็นริ้วรอยเส้นมีส่วนช่วยเสริมให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามมากขึ้น

กระแสน้ำกัลฟ์สตรีม

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ ผลงานของ วินสโลว์ โฮเมอร์

เป็นผลงานที่มีลักษณะสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกถึงการเอาชีวิตรอดจากพายุหมุนของลม คลื่นทะเล และฉลามร้าย

3. สรุปการอภิปราย

หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายหาข้อยุติได้ บันทึกสรุปเขียนผลการวิเคราะห์และอภิปรายไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาของข้อดีไว้ใช้เป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์งาน **ทัศนศิลป์** [6] ของตนเองและผู้อื่นต่อไป

ตัวอย่างการวิเคราะห์และอภิปราย

คนกินมันฝรั่ง

เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ ผลงานของฟินเซนต์ ฟานก็อก

1. ด้านข้อมูลภาพ

ข้อมูลภาพชื่อ คนกินมันฝรั่ง เขียนภาพโดย ฟินเซนต์ ฟานก็อก เป็นผลงานทัศนศิลป์สร้างสรรค์ด้วยกลวิธีทางจิตรกรรม เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ถ่ายทอดลักษณะรูปแบบเหมือนจริง เป็นศิลปะสากลลัทธิโพสท์ – อิมเพรสชันนิสต์ และเป็นลักษณะสะท้อนศิลปะแบบอาร์มณีนิยม

2. ด้านทักษะฝีมือและการจัดวางองค์ประกอบ

ทักษะฝีมือในการถ่ายทอดรูปลักษณะของภาพคนยังมีสัดส่วนทางรูปทรงด้านกายวิภาคเลียนแบบธรรมชาติยังไม่เหมือนจริงเท่าที่ควร เช่น สัดส่วนแขนสั้นและยาวไป แต่สามารถนำทัศนธาตุทางศิลปะ และหลักการออกแบบมาจัดองค์ประกอบศิลป์ มากลบจุดบกพร่องให้ไปสนใจด้านอารมณ์ความรู้สึกของภาพแทน โดยการนำสีดำ สีน้ำเงิน สีเขียวทึบ สีน้ำตาล และน้ำหนักสีเข้มมาใช้เพื่อกระตุ้นให้เห็นถึงพลังแห่งความทุกข์ยาก เพราะสีดำและสีที่นำมาใช้ในภาพมีผลต่อจิตวิทยาทางการมองเห็น ซึ่งให้ความรู้สึกหดหู่ เศร้าใจ ทุกข์ และอึดอัด การนำค่าน้ำหนักของสีและแสงเงาจากตะเกียงมาใช้นั้นให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกบนใบหน้า และเน้นให้เห็นถึงความมีมิติของภาพ การใช้หลักการจัดภาพแบบสมดุลไม่เหมือนกันช่วยให้ดูมีอารมณ์ความรู้สึกเคลื่อนไหว

3. ด้านการสื่อสารความหมาย

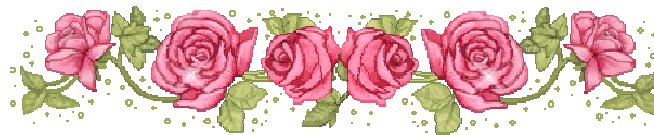
จิตรกรสามารถสื่อความหมายให้เห็นถึงความทุกข์ยาก และสะท้อนเนื้อหาถึงสภาพที่ยากไร้ของคนงานเหมืองถ่านหินที่อาศัยอยู่ภายในกระท่อมอันเก่าแก่ผุพัง และมีบรรยากาศชวนอึดอัด ชีวิตที่ไม่มีใครดูแลให้พ้นจากความแร้นแค้น ต้องเอาหยาดเหงื่อแรงงานแลกกับมันฝรั่งต้มเป็นอาหารของทุกวัน เพื่อความอยู่รอด ทำให้เห็นได้ว่ายังมีการเอารัดเอาเปรียบจากคนที่มิโอกาสดีกว่าอยู่ในสังคม แล้วใครจะเป็นผู้แก้ปัญหาเหล่านี้ให้มนุษย์เรามีความเท่าเทียมกัน มีความสุข ไม่ทุกข์ และไม่อด

คุณค่าที่ได้รับ จากภาพนี้ ได้แก่

1.คุณค่าทางความงาม ทำให้ได้คิมค่า ชื่นชมในความงามของการจัดทัศนธาตุทางศิลปะ และการจัดองค์ประกอบศิลป์ซึ่งเหมาะสมกลมกลืนกับเรื่องราวที่แสดงออก อาจมีคนค้นคว้างามตรงไหน ความงามไม่จำเป็นต้องมีความสมบูรณ์ของรูปร่าง ทรวดทรงเหมือนจริงเสมอไป ความงามในศิลปะนั้นอาจเกิดจากการที่ศิลปินสามารถทำให้ภาพนั้นมีความเป็นเอกภาพที่สมบูรณ์ในองค์ประกอบศิลป์ก็ได้

2.คุณค่าทางอารมณ์และความรู้สึก ทำให้รู้สึกหวนๆ เศร้าใจ ตามภาพที่แสดงออกจากท่าทางของคน อารมณ์ความรู้สึกที่สะท้อนออกทางดวงตา ใบหน้า และการใช้น้ำหนักสี แสงเงา

3.คุณค่าทางด้านสาระ ทำให้ได้รับรู้เรื่องราวสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของคนจนที่แตกต่างกับคนรวย และเป็นภาพที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน เป็นหนทางไปสู่ความมีเอกภาพในสังคมได้ เพราะภาพแสดงให้เห็นถึงชาวเมืองแร่ที่มีความสามัคคีในการรวมกลุ่ม เขาจึงเอาชนะความทุกข์ยากนั้น ได้ด้วยความสามัคคีกัน ดังนั้น สังคมจึงควรรู้จัก แล้วร่วมพลังกันช่วยกันสร้างสรรค์แก้ปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่เพื่อผลของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมต่อไป

ที่มาของภาพ:<http://preede.wordpress.com/2011/09/11/รูปแบบของงานทัศนศิลป์/>

แหล่งข้อมูลวิดีโอเพิ่มเติม

- [1] <http://www.youtube.com/watch?v=-Ii36BqTPLw> องค์ประกอบศิลป์
- [2] <http://www.youtube.com/watch?v=qKZjkE1YLv8> เทคนิคการเขียนสีน้ำ
- [3] <http://www.youtube.com/watch?v=yTXUuyMvfyA> เทคนิค สีน้ำมันบนผ้าใบ
- [4] <http://www.youtube.com/watch?v=a4Qpi8AN38g> เทคนิค สีอะคริลิก
- [5] http://www.youtube.com/watch?v=5haC7_NQbog เทคนิค สีชอล์กน้ำมัน
- [6] <http://www.youtube.com/watch?v=CqjEmM7ing0> ทัศนศิลป์